

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 3/Vl.

Letnik 2.

Maribor, ponedeljek 27. januarja 1919.

Štey. 21.

Preveč strahu.

Zadnje dni se vršijo po Mariboru različne stvari, n. pr. pobiranje pol, po katerih zbirajo Nemci glasove za Nemško Avstrijo, dalje so aretirali razne ljudi, in jih deloma tudi izgnali. Nočemo raziskovati, v koliko je to ravnanje prav ali neprav, potrebno ali nepotrebno. Saj so stvari, ki so na eni strani upravičene, na drugi strani mogoče vendar nepotrebne, zlasti zato, ker gotovo, zlasti nemške kroge bolj razburjajo, kakor je vredno. Ali vendar se je treba na to zadnje ozirati. Zato svetujemo pristojnim oblastim, naj bodo skrajno previdne, ker ni treba, da bi nam kdo očital, češ tako delajo, kakor si je godilo nam l. 1914 in za čas cele vojske. Seveda se Nemcem v Mariboru niti zdaleka ne godijo tako hude krivice, kakor so se nam tista nesrečna leta.

Pa mi hočemo, da se vsako pretiravanje v političnih in policijskih odredbah opuste tudi zato, ker mislimo, da nam ne preti nikakšna tako velika nevarnost.

Maribor sam n. pr. po eventualnem glasovanju za Jugoslavijo ali proti njej sploh ne bi bil odločen, pa še kljub temu mislimo, da bi zbrali tudi mi Slovenci toliko glasov, ki bi dokazali, da niti Maribor sam ni izključno nemško mesto; pokazalo bi se gotovo tudi to, da je v Mariboru najmanj polovica Slovencev. Čemu torej takšen strah? Postavimo se resnično na nekakšno nevtrarno stališče.

Če statistika zadnjih volitev in ljudskega štetja, ki se je vršilo za nas bolj po krivičnem načinu, kakor po pravici, pa se vendar tudi teh za nas krivičnih rezultatov nimamo bati.

Maribor z okolico vred se je izkazal s pretežno slovensko večino prebivalstva. Zauzajmo torej v naš dejanski položaj in ne kazimo svetu, kakor da bi se imeli bati resnice; nasprotno je treba dokazati, da zahtevamo zase Maribor s popolno pravico, brez vsakega aneksionizma. Dokazimo, da ne iščemo nobenih kompenzacij.

Ako pa je n. pr. ono pobiranje glasov za Nemško Avstrijo sploh protipostavno in ne v smislu ameriške komisije, potem se naj to tudi potom oblasti vsaj v listih razglasi.

Samo par časnikarskihotic ne more zadostovati.

Političen pregled.

Nova vlada za Slovenijo. Demisija narodne vlade je sprejeta; dne 24. januarja popoldne tik pred sejo Narodne vlade je dobil poverjenik dr. Brejc od ministra za notranje stvari Pribičevića nastopno brzojavko: »Predsednik deželne vlade dr. Janko Brejc, Ljubljana. Njegovo

Visočanstvo prestolonaslednik regent Aleksander je s svojim večerajšnjim ukazom odvezal dosedanjega predsednika Narodne vlade za Slovenijo Josipa Pogačnika njegove dolžnosti ter je imenoval Vas za predsednika, dr. Gregorja Žerjava pa za podpredsednika nove deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani. Z istočasnim ukazom so odvzani svojih dolžnosti: Poverjenik za prehrano dr. Tavčar, poverjenik za trgovino in industrijo dr. Triller, poverjenik za narodno obrambo dr. Lovro Pogačnik, poverjenik za javna dela inž. Remec, poverjenik za promet dr. Pestotnik, poverjenik za finance dr. Kukovec, poverjenik za socialno skrbstvo Anton Kristan, ker njihovi resorti pripadajo pod neposredno kompetenco resortnih ministrov. Vabim Vas in dr. Žerjava v Beograd, da stavi a predlogi radi eventualne izpremembe za štiri poverjeniška mesta, ki ostanejo še nadalje. Minister za notranje stvari Pribičević. (Štiri poverjenišva, ki ostanejo še nadalje so: poverjenišva za notranje stvari, za uk in bogočastje, za pravosodstvo in za kmetijstvo.)

Minister dr. Trumbič o svojih ciljih. Italijanski listi priobčujejo razgovor ministra za zunanje stvari dr. Trumbiča z zastopnikom »Tempta«. Dr. Trumbič je izjavil med drugim: Moje politično delovanje zadnjih 20 let je znano. Zajedno sem stremil za dvema ciljema, za ujediničenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v prvi vrsti in za sporazum svojega naroda z Italijani. Za prvi cilj sem delal z vso močjo v zvezi s svojimi tovariši v jugoslovanskem odboru ves čas med vojno. Politično jedinstvo Jugoslovancev je danes gotovo dejstvo. Danes imamo samo eno vladno zedinjenega kraljestva SHS. In ta vlada bo imela svoje delegate na mirovi konferenci. Srbski delegati v Parizu so zato v resnici delegati Jugoslavije. Delegatov, ki bi predstavljali samo Srbijo, med njimi ni. Za svoje življenjske cilje hočem delati še naprej. Prepričan sem, da je mogoč pravičen sporazum z italijanskim narodom. Tak sporazum je tudi potreben, ker ga zahtevajo svetovni interesi našega in drugih narodov.

Kralj Peter I. nevarno obolel. Kralj Peter I. je v Falarona na Grškem težko obolel. Regent prestolonaslednik Aleksander je odpotoval v Grško, da poseti obolelega očeta.

Delegati na mirovni konferenci. Iz Pariza javljajo: Število mirovni delegatov, njihovih pomočnikov, veščakov in strokovnjakov znaša: Angleška s kolonijami 500, Italija 300, Belgija 200, Zedinjene države ameriške 150, Grška 150, Japonska 100, država SHS 80, Čehoslovaška 80, Portugalska 50, Kitajska 50. Mirovna konferenca se bo vršila v ministristvu zunanjih del, ker v Versaillesu ni mesta za vse delegate. Zato se bo konferenca vršila v Parizu

in se bo v Versaillesu samo na svečanosten način proglasil zaključni mir. Angleški delegati stanujejo v hotelu Majestic. Za vsakega delegata plačuje država 1500 frankov dnevno.

Madžarska nasilja v Prekmurju. V Prekmurju grozovito divjajo madžarski vojaki. Vse tiste, ki so na shodu 17. januarja glasovali za Jugoslavijo, so aretirali in jih vlekli v zapore na Ogersko. Vojaki rekvirirajo živino, obleko, celo posteljino in odeje. Prebivalstvo je popolnoma obupano.

13 milijonov socialističnih glasov. Kakor ugotavlja »Vorwärts« na podlagi v »Reichsanzeigerju« objavljenega začasnega seznamka volilnih izidov, je bilo oddanih 15,775.174 meščanskih in 13,295.785 socialističnih glasov.

Portugalska monarhija? Pariški listi poročajo, da so v Lizboni proglasili monarhijo. Republikanci beže iz dežele.

Mariborske novice.

Ameriška komisija za določitev narodnih mej je prišla zopet v Maribor. Danes dopoldne ob 9. uri se je vršilo pri Narodnem svetu posvetovanje. O rezultatih bomo poročali jutri.

General Majster svojim vojakom. General Majster je izdal sledeče povelje: »Mojim vojakom! Nemško časopisje je v zadnjem času moja oficijelna poročila o splošnem položaju na slovenskem štajerskem popolnoma mistificiralo in pri neslo v tako pokvarjenem tekstu, da se mu pozna namen, hujskati z vsemi sredstvi zoper nas. Štaj. deželni glavar dr. pl. Kaan se je dne 22. t. m. v seji nemškega štajerskega dež. zbora v Gradcu tudi obnehljal ob nas ter izjavil, da ne more prevzeti nobene odgovornosti za nadaljno zadržanje nemške Volkswehr. S tem je začel tudi on, sicer previdno, toda vendar tako očitno hujskati, da vspodbuda nemške vojake k enakim samovoljnim napadom, kakor smo ga doživeli pred nekaj dnevi na Lučane. Vojaki! Mi se bomo tudi nadalje vzdržali vsakega izzivanja, in pokažemo tudi v bodoče svetu, da smo pravi jugoslovanski vojaki, ki v vsakem oziru presega-jo tuje vojaštvo. Tudi nadalje se bomo držali našega principa, da po nepotrebnem ne bomo prelivali krvi. Toda eno izjavljamo z vso odločnostjo: Če bi po hujskanju nemškega lažnjivega časopisja in po besedah deželnega glavarja dr. pl. Kaana vspodbujeni nemški Volkswehrovci hoteli zopet enkrat napasti naše postojanke, jim bomo z vso energijo in brez vsakega neumestnega prizanašanja za vedno izbili voljo in veselje do enakih dejanj. Pozivjam vse svoje vrlo vojaštvo, da varujete z isto močatostjo in žilavostjo severno mejo naše svete Slovenije, kakot do sedaj, in da se zavedate, da gledam jaz in ves jugoslovanski narod s polnim zaupanjem na Vaše veliko in odgovorno domovinsko delo. Stojte kakor skala in branite last in čast naše domovine. V to ime Vam pošiljam svoj jugoslovanski pozdrav. General Majster.

Posledica žigosanja bankovcev. Iz Budimpešte javljajo, da plačujejo tam za 100 kron ožigosanih bankovcev 105 kron nežigosanih.

Vojna proti spolni kugi. Česar smo že dolgo željno pričakovali, je vendar postalo — začetek: vojaška zdravstvena oblast je izdala energične odredbe proti širjenju spolne kuge, ki je v zadnjem času tudi med nami zahtevala toliko mladih žrtev obojega spola. Vojna se je napovedala zlasti glavnim virom te kuge: obisku »javnih hiš« ali bordelov. V vsaki taki beznici se zopet vzpostavi nočno vojaško nadzorstvo, ki mora vsakega obišovalca, torej tudi civiliste, brez pardona razkužiti. Dokazano spolno bolni se po domače rečeno, vržejo ven, če je vojak, se ovadi v svrhu izročitve v bolnico. Kdor je pri preiskavi zdrav spoznan, dobi vstopnico in še le s to sme potem pokloniti se boginji Veneri. »Gost« mora to vstopnico po končanem opraviilu pustiti v sobi v svrhu zaključne kontrole. Pred odhodom se mora zopet vsakdo brez izjeme pustiti razkužiti; če bi se obotavljal, je skrbjeno, da se prihodnji ne bo. Za razkuženje je za vsak tak »tempel« določen poseben aparat (profilaktični). Če se kdo zasači, da svojo kugo vedema razširja, se bo postavil kot javen hudodelec na sramotni oder, pa v »špekamro« z njim. Po našem mnenju bi ne bilo odveč, če se za »goste« takih »svetišč« določi tudi gotova starostna meja; kajti dozda se je po teh beznicah smel »nežni cvet« že 15 letnih smrkolinov uničevati, če ne drugače, vsaj s pijančevanjem in skrajno demoralizacijo. In pa gotove vrste gostiln naj bi se večkrat pregledale. Kajti morda še več ko v javnih hišah, se po teh beznicah poraja te kuge, s tem, da se poulične babnice obešajo pijanemu vojaštvu na vrat. Če se že kaj stori, naj se stori — celo delo! Nekateri lokali, kakor ona kavarna ob Dravi naj se sploh zaprejo.

Slov. trgovski tečaj, priredi Slov. trgovsko in obrtno društvo v Mariboru. Podučevalo se bode o knjigovodstvu, korespondenci in računstvu. Poduk se pričinja že prihodnje dni. Obiskovalci, ki se hočejo tega tečaja udeležiti, se naj takoj javijo v trgovini V. Weixl v Mariboru, na Glavnem trgu 22.

Jahn na »Erholungsurlaub«. Urednik Jahn, že pred tedni izgnan iz Maribora, se je za izgnanstvo malo brigal, zato pa tembolj za protijugoslovansko propagando. V Marburgu je razglasil, da gre na »Erholungsurlaub«. No, ta želja se mu je včeraj dopoldne izpolnila. Kolo-vratil je okrog po mestu izzivajoč z rajno-raj-hovsko trikoloro ter kričeč »Heil deutsches Mar-burg!«. In dosegel je, česar morda niti želel ni. Prišla sta dva moža postave in Jahn povabila na »Erholungsurlaub«. Neki drug vročkrvnež, priča temu prizoru, si je zaželel tudi po takem mučeništvu. A komaj je izrekel željo, da bi si tudi on razobesil rajhovsko trikoloro, če bi jo le imel, in tudi v ostalem nastopa kot učenec sledil svojemu heilovskemu mojstru, glejte, že se je mu želja izpolnila. Mož postave so tudi njega povabila v Jahnovo družbo, čeprav se je fant izgovarjal, da ni tako resno mislil, kakor je govoril. Aretacija obeh heilovskih izzivačev je seveda po vsem mestu vzbudila zanimanje, več ko ga je treba bilo.

Begunske podpore. Narodna vlada SHS v Ljubljani je izdala nove določbe v varstvo vojnih beguncev. Po določenih naredb štev. 260 in 278 imajo osebe, ki so zapustile svoje stalno bivališče, bodisi po oblastveni odredbi, bodisi prostovoljno zaradi pretežkih neposrednih vojnih nevarnosti ali vsled italijanske ali kake druge okupacije in se ne morejo vrniti vanje ter ne morejo iz svojega dohodka plačevati potrebnega preživljanja in preživljanja svojih rabskih članov, od 15. januarja pravico zahtevati državno skrb za begunce. Begunske podpore se izplačujejo le tistim, katerim potr-dita občinski in župni urad njih bivališča, da

jih je še šteti za begunce, to je, da si še niso ustanovili stalnega bivališča in da so potrebni podpore. Onim, ki so do zdaj uživali begunsko podpore, se jim bo uradno tisto po novi na-redbi odmerilo in jim ni treba, da se zato zopet pri-glasijo. Osebe, ki do zdaj niso uživale be-gunske podpore ali jim je bila ista iz katere-gakoli vzroka odvzeta, se morajo, ako imajo po spredaj navedenih predpisih zato pravico, do 31. januarja t. l. zglasti za podporo pri županstvu svojega sedajnega bivališča, drugače jim gre podpora šele od dneva zglastitve. Žu-panstva napravijo na podlagi pri-glasov »raz-vidnostne liste« in jih pošljejo okrajnemu gla-varstvu. Osebe, ki stanujejo v mestu Mariboru, naj se pri-glasijo pri begunskem uradu okraj-nega glavarstva (Edmund Šmidova ulica št. 8) a samo v sredo in soboto predpoldne. Da dobi okrajno glavarstvo potrebni čas za odmero be-gunskih podpor, ustavi se začasno izp ačevanje begunskih podpor do konca februarja 1919.

Kaj je z 8 urnim delavnikom? V usnjarni Berg in Badl še imata vedno 10 urni delavnik. Delavci v teh obratih naj kratkoma zahtevajo osemurni delavni čas in naj zadevo naznanijo ma-gistratu. Ta bo že poučil ta dva denarna mogotca!

Studenci. Kaj je s sladkorjem za našo ob-čino? V Mariboru že delijo sladkorne karte za februar, pri nas jih pa še za januar nismo do-bili. Kje tiči krivda?

Dvojezični napisi v Mariboru. S tem moramo računati, da je Maribor narodno mešan teritorij. Zato mislimo, da je treba pri javnih uradih napraviti povsod dvojezične napise. Tudi v uradovanju ne sme biti nobene odurnosti, zla-sti pri sodiščih ne. Mi moramo ravno skušati, da dobimo svoje narodne nasprotnike potom strpljivosti na svojo stran, ne pa da jih odbi-jamo, kar nam gotovo ne bi bilo v prid. Ne mislimo pretirane ponižnosti in sužnjosti, a nekaj gentlmenstva pokažimo. Tako se bo proces sam razvil v našo, državno in narodno korist.

Kam gre špeh? Delavec, ki se je mudil te dni na Dravskem polju, nam poroča, da špe-harji pridno koljejo svinje in sicer v velikih množinah. Po noči pa zgine meso in špeh. Kam?

Pritožbe radi kolkov. Zvedeli smo, da od nekaterih strank niso hoteli sprejeti starih avstrijskih kolkov, n. pr. na sodnji in drugod. Trafikanti pa so dobili naše SHS kolke samo take po 5 in 10 K. Če torej ni drugih kolkov, kako bi jih zahtevali? Potrebno je, da se napravi v tem oziru tudi red.

Krčevina. Tukajšnji nemški občinski za-stop je vlada razpustila. Za gerenta je imenovan posestnik Anton Inkret.

Stalno nameščeni v Mariboru. Jutri, v torek ob ½8. uri zvečer se vrši v Gambrinovi dvorani zborovanje vseh nastavlencev, ki živijo ob trdni plači. Na dnevnem redu je poročilo delegatov o zborovanju v Ljubljani in volitev odseka, ki naj preštudira vprašanje ustanovitve konsumnega društva. Vsi nameščenci, moškega in ženskega spola, na zborovanje!

Graška pogajanja. Naši delegati so zahtevali, da se smejo vrniti koroški slovenski be-gunci domov. Nemška vlada tega ni dovolila. Nemci hočejo s tem zabraniti, da bi se sedaj pri pregledovanju mej po ameriški komisiji, oglasilo preveč Slovencev. Podpolkovnik Miles je zato predlagal našim zastopnikom, naj bi se mu slovenki pregnanci predstavili v Velikovu. Dvomimo, če bo na ta način ameriška komisija dobila objektivno sliko o narodnih razmerah na meji.

Oyseni riž razprodaja mestna aprovizacija v Mariboru

Št. Lovrenc nad Mariborom. Tukaj sta z znanimi listki agitrala za Nemško Avstrijo in pobirala podpise gostilničar Baumgartner in go-

stilniški sin Rupert Novak. Naši nemškutarji be-gajo ljudstvo z lažjo, da bo šla nemška meja vrh Pohorja.

Radgona nemška. Razširja se vest, da se bo Radgona priključila Nemški Avstriji in da je to odločila ameriška komisija. Ta vest je po-polnoma izmišljena. Naše čete so še vedno v Radgoni in ostanejo tam, dokler mirovna kon-ferenca ne določi mej.

Krvave demonstracije v Mariboru. Danes dopoldne so uprizorili mariborski Nemci demonstracijo, katere so se udeležili večinoma šolska mladina — in v nemški socijalni demo-kraciji organizirani delavci. Zadnje dejstvo nas je zelo užalostilo, ker se je delavstvo zopet udele-jalo nemško nacijske politiki, pred čemur smo, kot odkriti delavski prijatelji delavstva, opetovano svarili. Okoli 1. ure popoldne je množica na-padla vojake, ki so stražili vhod v magistrat v katerega je hotela nasiloma vdreti. Iz množice je padlo par strelav na vojake, ki so odgovoril s streljanjem od svoje strani, ker so bili ogroženi. Mrtvi ste dve osebi in 14 težko ranjenih. Da so bile te demonstracije, že dolgo časa pri-pravljene je dokaz, ker so Nemci že več dni zbirali nemške zastave in trake. Mi obžalujemo žrtve nepremišljene politike.

Telegram iz Pariza? Govori se, da je prišel iz Pariza telegram, po katerem bi bile naše severne meje že določene. Telegramom zadnjih časov ne verujemo, dokler nimamo popolnih dokazov pred seboj. Več jutri!

Shod v Št. Lovrencu nad Mariborom je priredila včeraj jugoslovanska socijaldemo-kratska stranka. Udeležba je bila velika. Delavci so si ustanovili strokovno in politično organizacijo. Na shodu je govoril g. Leskovar iz Maribora, ki je razložil program jugosl. soc. demokratske stranke in pozival delavce, naj strnejo svoje vrste v boju proti kapitalizmu. Delavci so se pritoževali radi ravnanja delodajalcev. V tovarni za kose je še vedno 10 urni delavnik. Živila delijo šentlovenski mogotci popolnoma samo-voljno. Delavstvo zahteva kontrolo pri raz-deljevanju živil. Shod je dokazal, kako trez-pravni so delavci v teh krajih.

Odvetnik dr. Fran Irgolič

je odpil svojo pisarno v Mariboru, Tegetthoff-ova cesta št. 45 (nasproti glavnemu ko-lodvoru).

Juraj Gredlič, brivec

v Tegetthoffovi cesti 22 se priporoča jugo-slovanskemu občinstvu.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne razglednice, papir, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri.

Ignac Božič, krojač, Tegetthoffova cesta št. 34

A. Vertnik

trgovina z mešanim blagom in premogom Sodnijska ulica 17

priporoča se občinstvu.